

Les primeres civilitzacions: Mesopotàmia i Egipte

1. Mesopotàmia, terra entre dos rius

- La primera civilització urbana va néixer a la Baixa Mesopotàmia el IV mil·lenni a.C.:
 - Eren **ciutats Estat** governades per monarques que se servien de funcionaris i sacerdots.
 - La riquesa d'aquestes ciutats es basà en l'agricultura, molt productiva pel control que tenien de les aigües del Tigris. Per això la majoria dels habitants eren agricultors i pastors, i també hi havia artesans i comerciants.
- A Mesopotàmia hi van sorgir també les primeres formes d'escriptura (**cuneïforme**) i es redactaren les primeres lleis escrites (**Codi d'Hammurabi**).

2. L'art mesopotàmic

- Les dues grans construccions de les ciutats mesopotàmiques van ser el **palau** i el **ziggurat**.

Els edificis es construïen amb maons de tova recoberts de betum i de ceràmica vidriada de colors brillants.

Les dues aportacions principals de l'arquitectura mesopotàmica van ser l'ús de l'arc i la volta, que oferien grans possibilitats constructives.

- En **escultura** destaquen aquestes representacions:
 - Les estatuetes d'orants.
 - Les estàtues del rei Gudea de Lagaix, que van servir de model a d'altres.
 - Els relleus que representaven figures humanes o animals monstruosos i que decoraven els murs.
 - Les esteles on s'esculpien escenes de victòries militars i caceres.

3. Egipte, el Nil i el desert

- Egipte és una zona molt àrida travessada pel Nil, un riu cabalós que el divideix en **dues zones**: el Baix Egipte, corresponent a la desembocadura, i l'Alt Egipte, una zona dominada pel desert.
 - Les **crescudes** del Nil van permetre el sorgiment d'una gran civilització agrícola, tot i que va caldre:
 - Construir dics i canals per controlar les crescudes del riu i aprofitar-ne els beneficis.
 - Desenvolupar el càlcul, la geometria i establir un calendari.
- El Nil també es va convertir en la gran **via de comunicació** d'Egipte.
-

4. L'Egipte dels faraons

- El faraó Narmer, cap al 3000 a.C., unificà l'Alt i el Baix Egipte i es va proclamar senyor d'Egipte.
 - El **faraó** tenia un poder absolut i era considerat un déu:
 - Garantia l'ordre i la justícia.
 - Controlava la irrigació i el comerç exterior.
 - Era el cap suprem de l'exèrcit, que a més el preservava de revoltes internes.
 - Els altres grups socials privilegiats, que tenien la majoria de les terres conreables, eren:
 - **Alts funcionaris**, que governaven amb el faraó.
 - **Sacerdots**, que dirigien els ritus religiosos.
 - **Escribes**, que dominaven el càlcul i l'escriptura.
 - Pagesos, artesans i petits comerciants constituïen el **poble d'Egipte**. Tot i que en nombre reduït, també hi havia **esclaus**.
-

5. La religió egípcia

- La religió egípcia era **politeïsta**: el déu més popular era Ra (déu del sol), també hi havia Osiris (déu dels morts), Isis (deessa de la fertilitat), Horus (déu de la guerra) i Thot (déu de la saviesa), entre d'altres.
- Els déus habitaven als temples i els sacerdots s'encarregaven del **culte** (obsequiar-los amb ofrenes, treure les estàtues en processó...).
- La religió egípcia prometia una vida després de la mort (**vida d'ultratomba**), però per arribar-hi s'havia de momificar el cadàver i superar el Judici d'Osiris.

Els egipcis eren molt supersticiosos i creien que les figures que es col·locaven a les tombes preïen vida al més enllà, per això posaven estatuetes als seus difunts i pintaven les tombes.

6. El temple, residència dels déus

- L'**arquitectura** egípcia tenia les característiques següents:
 - Seguia unes regles fixes i els artistes havien de reproduir els mateixos models.
 - Era arquivada i no utilitzava l'arc ni la volta.
 - Tendia al **monumentalisme**; les grans construccions van ser els temples i les tombes, construïdes amb pedra i decorades amb gravats, escultures i pintures.
- Tots els **temples** tenien una estructura semblant; estaven emmurallats i tenien parts diferents:
 - El santuari, on es guardava l'estàtua del déu; només el faraó i els sacerdots hi tenien accés.
 - La sala hipòstila, on els nobles hi tenien accés.

- El pati porticat, que era l'únic lloc on podia entrar el poble, en els dies de processó.
 - L'avinguda de les esfínx i la porta monumental, per on s'entrava al conjunt.
-

7. Les tombes egípcies

- Les tombes eren molt importants per a les creences dels egipcis perquè representaven la garantia de l'accés del difunt a la **vida d'ultratomba**.
 - Només els faraons i els grans dignataris van poder construir-se grans tombes. Les classes baixes eren enterrades a la sorra del desert.
 - A Egipte hi havia diversos tipus de tombes:
 - Les primeres van ser les **mastabes**, unes construccions rectangulars senzilles i de poca altura.
 - De la superposició de mastabes sorgiren les **piràmides**.
 - La por dels saqueigs portà a la construcció d'**hipogeus**, que eren cambres funeràries enterrades sota terra decorades amb molt de luxe.
-